

של בצק], וניזדהר לבישריה [ויזהר שלא יגע אותו שום בבשר], משום דקשי לחיורא [שקשה ויכול לגרום לצרעת].

לחינכי [לאבעבועות הגדילים בגרון — דלקת השקדים] —

אמר רבי יוחנן: חומתי [עלה של חימום פילטרון] טוב לו לרפואה כי [כמו] העשב שנקרא "ממרו".

אבל ועיקרא דחומתי [השורש של החימום פילטרון], עדיף לרפואה מ"ממרו",

ונינקוט בפומיה הני [וישים בפיו את אלו] לאוקומי [להעמיד] החולי שלא ינפחו השקדים יותר.

לבשולי [לאבעבועות] —

בשביל לקבץ את הליחה שלהן לתוכן כדי שיצאו כשיבקע אותן,

לייתי [יקח] פארי דריש נפויא [סוכין גדולים הנשארים למעלה בראש הנפה כשמנפים הקמח], וטלפחי בעפרייהו [ועדשים עם העפר שנתלשו בהן], ושובלילתא [ותלתן], וחומרטא דכשותא [ופרח של הכישות],

ונינקוט כאמגוזא בפומיה [ויקח כשיעור אגוז לפיר].

לאיפתוחי [כדי לפתוח] את השקדים שבגרון להוציא את הליחה שבהם החוצה — לינפח ליה חבריה תחלי חיורתא בגילא דחיטתא [שיכניס לו חבירו בגרונו שחליים לבנים בקש של חיטה].

לאסוקי [להעלות] שם בשר שירפא את הבקעים הללו — ליתי עפרא מטולא דבית הכסא [יקח עפר שנמצא מתחת צל האבנים המסודרות כעין מושב לבית הכסא שבשדות].

וניגבול בדובשא, וניכול. דמעלי ליה [ויגבל אותו בדבש ויאל, שמועיל לו] דבר זה.

לברסם [לנזלת חריפה הבאה מן הראש דרך החוטם] — ליתי כי פיסתקא דנישדור, יקח סם "נשדור" [הנקרא "אמוניק"], כשיעור "גלנט של ארז".⁽¹⁾

וכי אמגוזא דחלבניתא דובשניתא [וכשיעור אגוז של חלבנה מתוקה], ומלי תרוודא דובשא חיורא [ומלוא כף של דבש בהיר], ומלי נטלא בת מחוזא חמרא נקידא [ומלא כלי שמחזיק רביעית שהיו משתמשים בו במחוזא, מלא יין צלול],

ונישלוקינהו בהדי הדדי [ויבשל אותם יחד].

וכי בשיל נשדור, בשיל ליה כוליה [כאשר יתבשל ה"נשדור" (סם האמוניה), הכל יהיה מבושל].

ואי לא יכול לעשות כן, ליתי רביעתא דחלבא דעיזא חיורתא [יקח רביעית חלב של עז לבנה],

וניטייפיה אתלת קלחי כרבא [ויטפטף אותו טו-ב על שלשה קלחים של כרוב] בכלי, וניבחשיה בגוזא דמרמהין [ויבחש את הקדירה בקיסם של עץ ששמו "מרמהין"], וכי בשיל גוזא במרמהין בשיל ליה כוליה

[וכאשר יתבשל עץ ה"מרמהין", הכל מבושל].

ואי לא יכול לעשות כן, ליתי נפקי דכלבא חיורא [יקח צואה של כלב לבן], **וניגבול בנטפא** [יגבל אותו בצרי],

וכמה דאפשר לו ברפואה אחרת, או להתאפק בחוליו, **נפקא לא ניכול** [את צואת הכלבים שלא יאכל] משום **דמפריק** [שמנתק את איבריו].

לגירא [לכאב חד] — **ליתי גירא דלילתא** [יקח חץ של לילית (אבן שעשויה כחץ ונופלת עם הברד)], **וניפכיה** [ויהפכנו] שהעוקץ יהיה למטה, ובית היד למעלה,

ונשדי מיא עלויה ונשתי [וישפוך עליו מים, וישתה המים],

ואי לא יכול לעשות כן, ליתי ממיא דאישתי מינייהו כלבא בליליא [יקח ממים ששתה מהם כלב בלילה] **וניזדהר מוגילויא** [ויזהר מגילוי], שהמים היו במקום שאין הנחש מצוי, ואין חשש שמה ששתה מהם נחש והשאיר בו ארס.

לגילויא [שתה מים מגולים] וחושש שמא שתה מהם נחש והשאיר בו ארס — שישתה **אנפקא דחמרא חייא** [רביעית יין חי], וזה יבטל את הארס.

למורפא [לפצע שיש בו מוגלה] — שישתה **אנפקא דחמרא באהלא תולאנא** [רביעית יין שמעורב בו אהל (צמח בושם) אדום],

לפירחא דליבא [להתעלפות מחמת פחד] — **ליתי תלת ברושייאתא דשערי** [יקח שלוש חלות של שעורים],

ונשטרינהו בכמכא דלא עבר עילויה ארבעין יומין [וישרה אותם בתוך כותח שלא עבר עליו עדיין ארבעים יום] מאז שנעשה, **וניכול** [ויאכלנו],

ונשתי אבטרייהו חמרא מרקא [וישתה אחריו יין מהול בהרבה מים].

אמר ליה רב אחא מדיפתי לרבינא: אם יעשה כן **וכל שכנ דפרח ליביה** [כל שכנ שיפרח לבו ויתעלה], כיון שדברים אלו מתישים כוחו של אדם ומחלישים אותו,

אמר ליה רבינא: **אנא תרופה זו ליוקרא דליבא** [לכובד הלב] שעובד חזק מידי, **אמרת.**

אבל **לפירחא דליבא** [לפריחת הלב והתעלפות] מחולשת הלב,

התרופה: **ליתי תלת ברושייאתא דחיטי ונישטרינהו בדובשא וניכול** [יקח שלוש חלות של חיטים וישרה אותם בדבש ויאכלם],

ונישתי אבטרייהו חמרא חייא [וישתה אחר כך יין חי] ואז יתחזק.

לצרחא דליבא [לכאב הלב] — **ליתי תלת ביעי ניניא** [יקח שיעור שלש ביצים של מנטה (י"מ נענע)] **וביעתא דכמונא** [ושיעור ביצה של כמון] **וביעתא דשומשימי** [ושיעור ביצה של שומשום] **וליכול** [ויאכלם].

לכאב מעי [מעים] — **ליתי תלת מאה פלפלי אריכתא** [יקח שלוש מאות פלפלין ארוכים],

וכל יומי נשתי מאה מינייהו בחמרא [וכל יום ישתה מאה מהם ביינ].

מעשה: רבין דמן [שממקום] הנקרא נרש, עבד לה לברתיה [עשה לה לבתו] דרב אשי מאה וחמשים מהני דידן [מאלו פלפלין שלנו], ואתמא [והתרפאה].

לכירצא [לתולעת שבמעיים] — ישתא אנפקא דחמרא באטרפא דעראה [רביעית יין בעלי דפנה].

לכירצא חזורא [לתולעת לבנה שבמעיים] — ליתי ביזרא גלגילא וניציירה כשיסתג [יקח זרע של אורוגא ויקשרנו בחתיכת בגד של צמר גפן].

ונתייריה במיא ונשתיה [וישרנו במים וישתה את המים].

ונזדהר מבינתא [ויזהר שלא יבלע את גרגיר הזרע] דאי לא יזהר — מנקבא לה למעינייה [ינקב לו הגרגיר את מעיו].

למיכר [לעצור] את השלשול — שיאכל סיסין רטיבא [מין עלי מנטה לחים] במיא [במים].

למישרא [להתיר] ולשלשול עצירות — שישתה סיסין יבישתא [יבשים] במיא [במים].

וסימנך שלא תחליף ביניהם לשתות לח לשלשול ויבש לעצור: איצא רטיבא דסכר נהרא [עשב לח שסוכרים בו נהרות], ועל ידי זה תזכור שהלח סותם והיבש פותח.

לטחלא [שטחול שלו נפוח וגדול מחמת חולי] — ליתי שב ביני דמיא [יקח שבע עלוקות של מים] ונייבשינהו בטולא [וייבש אותם בצל], וכל יומא נישתי תרתי ותלתא בחמרא [וכל יום ישתה שתים שלוש ביין].

ואי לא יכול לעשות כן, ליתי טחלא דציפרתא דלא איפתח [יקח טחול של עז שלא ילדה].

ונטחיא בתנורא [וישים אותו בתנור], ונוקי להדיה [ויעמוד כנגדו], ונימא [ויאמר] לחש זה: כי היכי דיביש האי טחלא, נייבש טחליא דפלוני בר פלוניתא [כמו שמתייבש טחול זה, יתייבש הטחול של פלוני בן פלונית].

ואי לא, אם אין תנור, ניטחייח ביני אורבי דביתא חדתא [יטיח את הטחול בכותל של בית חדש שידבק בין שורות הלבנים] וייבש אותו שם, ונימא הכי [ויאמר כך] — את הלחש דלעיל.

ואי לא יכול לעשות כן,

ליבקי שכבא דשכיב בשבתא [יחפש עד שיהא בקיא לדעת היכן יש מת שמת בשבת] ונישקליה לידיה ונותבה אטחליה [ויקח את יד המת ויניחו על טחולו של החולה]

ונימא [ויאמר] לחש זה: כי היכי דיביש הא ידא, נייבש טחליא דפלוני בר פלוניתא [כמו שמתייבש יד זה, יתייבש טחולו של פלוני בן פלונית].

ואי לא מוצא מת שמת בשבת,

ניתי בינתא וניטווייה בי נפחא [יקח דג ויצלנו בגחלים שלפני הנפח] וניכליה [ויאכלנו] במיא דבי נפחא [במים שמכבה בהם הנפח את הברזל החם], ונישתי ממיא דבי נפחא [וישתה ממים אלו].

ומביאה הגמרא מעשה בהחיא עיזא דחות שתא מיא דבי נפחא [בעז אחת שהיתה

שותה את מימי הנפח]. **אישתחיט, ולא אישתכח לה טחלא** [שחטו את העז ולא מצאו לה טחול] משום שהצטמק כל כך.

ואי לא יכול לעשות כן, ליפתח חביתא דהמרא לשמיה [שיקנה חבית יין לשתיתו], כלומר, ישתה תמיד הרבה יין טוב.

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: אי אית ליה חביתא דהמרא [אם יש לו לרב אשי חבית של יין], **לא אתי לקמיה דמרי** [שלא יבוא לפני אדוני] לבקש לו רפואה, שהיין כבר מרפא אותו.

אלא, מרגל [שירגיל עצמו] **באכילת פת של שחרית, דמעליא לכולי גופיה** [שמועילה לכל גופו].

לרושחתא [למחלת תחתוניות] (טחורים) —

ליתי [יקח] **אקיקא ואילווא** [צמח קקולי והאלווין], **ואספירכא ומרתכא** [וכספית ופסולת כסף] [כשיוצקים את הכסף שהוציאו מהאדמה, מעלה רתיחה, והוא מרתחא], **וחומרתא דפילון** [וצרור של בשמים שהנשים תולות בצואריהן העשויות מזהב או כסף ונותן בו שמן שמעורב בו מין בושם ששמו פילון], **ושיאפא דחמימתא** [וצואת יונים],

ונינקט בשחקי דכיתנא בקייטא, ודעמר גופנא בסיתוא [יקח את כל אלו בתוך בלאות של פשתן בקיץ — שאז הם קרים, ובתוך בלאות של צמר גפן בחורף — שאז הם חמים], **וישים באותו מקום.**

ואי לא יכול לעשות כן, לישתי שיכרא מרקא [ישתה שיכר שמהול בהרבה מים].

לשיגרונא [לחולי במותן] — **ליתי פתיא דמונני** [יקח כלי מלא ציר של דגים קטנים],

וניגנדריה שיתין זימני אחא מטחתיה, ושיתין זימני אחא מטחתיה [ויגלגל אותו שישים פעם על ירך זו ושישים פעם על ירך זו].

לצמירתא [לאבן בדרכי השתן] —

נתי [יקח] **תלת ניטופייטא מושחא דכופרא** [שלוש טיפות שמן מהפסולת של הזפת] **והוא עיטרן, ותלת ניטופייטא איצרא דברתי** [ושלוש טיפות של סחיטת כרישין] **ותלת ניטופייטא דהמרא נקידא** [ושלוש טיפות של יין צלול ונקי].

ולישדי ליה [וישים אותו] **לאיש באמה ולאשה באותו מקום.**

ואי לא יכול לעשות כן, ליתי אונא דזיקא [יקח אוזן של נאד] **ולתלי ליה** [ויתלה אותו] **לאיש באמה ולאשה בדדין.**

ואי לא, ליתי חוטא דזהוריתא דשדתיה דומה בת דומה [יקח חוט זהורית שטוואה אותו אשה חשודה בת חשודה], **וליתלי ליה** [ויתלה אותו] **לאיש באמה ולאשה בדדין.**

ואי לא, ליתי [יקח] **כינה דזכר ונקבה, וליתלי ליה** [ויתלה אותם] **לאיש באמה ולאשה באותו מקום,**

וכי [וכאשר] **משתין, נשתין אסיפנא יבישתא** **בצינורא דדשא ונעיין** **בחומרתא דנפקא מיניה** [ישתין על ענף סנה יבש בציר הדלת, ויהא זהיר באבן היוצאת ממנו] **לשומרה,**

דאבן זו — מעליא לכולהו צימרא [מועילה לכל מחלות החום].

לצימרא ברא [לחום חיצוני] — ליתי תלתא גריבי סופלי [יקח שלוש סאין של גרעיני תמרים] ותלתא גריבי אטרף אדרא [ושלוש סאין של עלים מעץ ששמו "אדר"].

ונישלוקינהו כל חד לחודיה [ויבשל כל אחד לחוד] וליתיב ביניהו [וישב ביניהם],

ולתבינהו בתרתי משיכלי [וישים אותם בשני עריכות] וניתי פתורא וננה עילויה [ויביא שולחן וישים על עריבה אחת] וניקום מעילוי האי ולותיב עילוי האי [ויעמיד את השולחן מעל עריבה זו וישים אותו על עריבה זו] ומעילוי האי ולותיב עילוי האי [ומעל זו וישים על זו],

עד דניסק ביה הבלא [עד שיעלה בו הבל] שיתחמם מאוד, ולסחי מינייהו [וירחץ מהם],

וכי שתי, ממיא דאדרא לישתי, ממיא דסופלי לא לישתי [וכאשר שותה — מהמים של עלי ה"אדר" ישתה, אבל מהמים של גרעיני התמרים לא ישתה] משום דמיעקרי [שעושים אותו עקר מלהוליד].

לצימרא גוונא [לחום שמבפנים] — ליתי שבעה בוני דסילקא משב משארי [יקח שבעה חופנים של תרד משבע ערוגות], ונישלוקינהו בעפרייהו וניכול [ויבשלם בעפר העולה בשרשיהם ויאכלם],

ונישתי אטרף אדרא בשיכרא [וישתה מעלי האדר בשיכר].

או ישתה ענבי גפן המודלות על גבי תאלא ט-א [דקל] שריות במים.

לחזזיתא [לילפת] [מחלת העור] — ליתי שב חיטי ארזנייתא [יקח שבע חיטים גדולות], וניקלינהו אמרא חדתא [יקלה אותן על ברזל של מעדר הדש], ונפיק משחא מינייהו [ויוציא שמן מהן] ונישוף [וימשח את השמן בעור הנגע].

רב שימי בר אשי עבד ליה [עשה לו] להחוא עובד כוכבים תרופה זו לדבר אחר [לצרעת] שהיתה לו, ואיתסי [והתרפא] הגוי.

אמר שמואל: האי מאן דמחו ליה באלונכי דפרסאי [מי שהיכוהו בחנית של פרסיים], שמצרפים אותו במי סם המוות — מיחייא לא חי [לחיות לא יחיה] ממכה זו, אלא ודאי ימות.

אבל אדהכי והכי [בינתיים] קודם שימות, ניספו ליה בשרא שמינא אגומרי וחמרא חייא [שיאכילו אותו בשר שמן שנצלה על גחלים ויין חי], שעל ידי זה אפשר דחיי פורתא [שיחיה מעט], ומפקיד אביתיה [ויספיק לצוות על נכסיו לבני ביתו] קודם שימות.

אמר רב אידי בר אבין: האי מאן דבלע זיבורא [מי שבלע צרעה], מיחייא לא חי [לחיות, לא יחיה]. אבל אדהכי והכי [בינתיים] קודם שימות, נשקיה רביעתא דחלא שמזג [ישקוהו רביעית של חומץ חזק], שעל ידי זה אפשר דחיי פורתא [שיחיה מעט], ומפקיד אביתיה [ויספיק לצוות על נכסיו לבני ביתו] קודם שימות.

אמר רבי יהושע בן לוי: אדם אשר אכל